

Okul Öncesi Öğretmenlerin Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi

Sonay Gardiyanoglu

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Okul Öncesi
Eğitim Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2019
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdür Vekili

Bu tezin Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Doç. Dr. Eda Yazgın
Temel Eğitim Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Doç. Dr. Eda Yazgın
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek

2. Doç. Dr. Eda Yazgın

3. Yrd. Doç. Dr. Selay Uzmen Özgül

ÖZ

Okul öncesi eğitim, yaşamlarının ilk yıllarında çocukların duygusal, fiziksel ve sosyal açıdan gelişimini sağlayan en temel etkenlerden biridir. Bu dönemde çocukların ihtiyaçlarına uygun sınıf ortamı düzenleme ve başarılı bir eğitim hayatı geçirmelerinde öğretmenler büyük rol oynamaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin yüksek öz yeterlik algısına sahip olması, öğrencilerin de öz yeterliklerinin ve sınıf içerisindeki başarılarının olumlu artmasına sebep olur. Öğretmenlerdeki öz yeterlik algısı sınıf içi problemlerle başa çıkabilme, yeniliklere ayak uydurabilme gibi durumları olumlu yönde etkiler.

Araştırmanın amacı literatürde yapılan araştırmalar ele alınarak, okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının incelenmesidir. Araştırmanın evrenini, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Gazimağusa ilçesine bağlı okul öncesi kurumlarında görev yapmakta olan 160 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada, Tschannen Moran & Woolfolk Hoy (2001)'un oluşturduğu 'Ohio Öğretmen Öz Yetkinlik Ölçeği'nin Çapa, Çakıroğlu, Sarıkaya (2005) tarafından Türk kültürüne uyarlanmış versiyonu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bulguların istatistiksel analizleri sırasında, SPSS (Statistical Packages for the Social Sciences) 22 programı kullanılmıştır.

Araştırmanın alt problemlerine göre yapılan analizlerde öğretmenlerin, yaş, mesleki deneyim, eğitim durumu gibi demografik bilgileri ile öz yeterlik toplam puanları ölçmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Okul türü ile öz yeterlik toplam puanları arasındaki ilişkiyi analiz etmek amacıyla ise T-test uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, öğretmenlerinin yaş, mesleki

deneyim, eğitim durumu gibi demografik bilgileri ile öz yeterlik algıları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmadığı görülmüştür. Ancak, araştırmanın görev yapılan okul türü değişkeni ile öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öz yeterlik, okul öncesi eğitim, öğretmen yeterlikleri.

ABSTRACT

Pre-school education is one of the most fundamental components forming children's emotional, physical and social development in their first years of life. Teachers play a significant role in arranging age-appropriate classroom settings for children and help them experience a successful educational process. Teachers with high levels of self-efficacy leads to having children with high self-efficacy and positively influence children's in-class performances. Teachers' perception of self-efficacy also offers a positive impact on various aspects of teaching such as dealing with classroom management problems and adapting to new changes in the profession.

Based on the review of relevant literature, the study aims of this study is to investigate the self-efficacy perceptions of pre-school teachers. The study population involves pre-school teachers working in pre-school educational institutions located in North Cyprus. The study sample consists of 160 pre-school teachers working at pre-school educational institutions located within Famagusta city borders. For data collection, Turkish version of "Ohio Teachers' Sense of Efficacy Scale" which was originally developed by Tschannen Moran & Woolfolk Hoy (2001) and then adapted into Turkish by Çapa, Çakiroğlu and Sarıkaya (2005). The statistical analyses of the collected data were conducted by using SPSS (Statistical Packages for the Social Sciences) 22 software.

One-way variance analysis (ANOVA) was implemented in order to measure the relation between teachers' demographic features such as age, professional experience, level of education and their total scores of self-efficacy. Additionally, t-test was used to examine the relation between school types and teachers' total scores

of self-efficacy. As a result of the analyzes, it was observed that there were no significant differences between the teachers' variables such as age, professional experience, educational status and self-efficacy perceptions. But, it was concluded that there was a significant difference between the school type variable and self-efficacy total scores.

Keywords: Self-efficacy, pre-school education, teacher competencies.

TEŞEKKÜR

Çalıőmamın her aşamasında, her türlü desteği sağlayan, birlikte çalıőmaktan gurur ve mutluluk duyduğum, danıőmanım Doç. Dr. Eda Yazgın'a teőekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Eğitim hayatım süresince bilgilerinden faydalandığım değerli eğitmenlerime de teőekkürlerimi sunarım.

Yürüdüğüm yolda maddi ve manevi olarak her türlü desteği vererek bu günlere gelmemi sağlayan ve beni hiç yalnız bırakmayan canım aileme teőekkürü bir borç bilirim. Çalıőmam süresince hiçbir desteği esirgemeyen, her zaman yanımda yol göstericim olan ablam Raziye Gardiyanoğlu őener'e de ayrıca teşekkür ederim.

Bu yolda hep yanımda olan ve sabırla beni motive eden canım arkadaşlarıma teőekkürlerimi sunarım.

Çalıőmam sırasında bana yön veren ve emeği geçen, Cemal Kılıç ve kuzenim Sonay Ezel Acar'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vii
KISALTMALAR.....	xi
TABLO LİSTESİ.....	xii
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Önemi Ve Amacı.....	3
1.3 Problem Cümlesi	3
1.4 Alt Problemler	4
1.5 Araştırmanın Sınırlıkları	4
2 KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1 Okul Öncesi Eğitim	5
2.2 Okul Öncesi Eğitimin Amacı ve Önemi	5
2.3 Öz Yeterlik Algısı	6
2.4 Öz Yeterlik Tipleri	8
2.5 Öz Yeterliğe Etki Eden Etmenler	9
2.6 Öğretmen Yeterlikleri.....	10
2.7 Öğretmen Yeterliklerini Belirleyen Temel İlkeler	11
2.8 Öğretmenlerde Bulunan Öz Yeterlik Algısı ve Sınıf Yönetimi Arasındaki İlişki	11
2.9 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz- Yeterlik Algılarının Önemi.....	12
2.10 Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	12

2.11 Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	16
3 YÖNTEM.....	20
3.1 Araştırmanın Modeli	20
3.2 Araştırmanın Evren ve Örneklemi	21
3.2.1 Araştırmanın Evreni.....	21
3.2.2 Araştırmanın Örneklemi.....	21
3.3 Veri Toplama Araçları.....	22
3.4 Veri Analizi.....	23
4 BULGULAR VE YORUMLAR	24
4.1 Çalışmanın 1.Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	24
4.2 Çalışmanın 2.Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	24
4.3 Çalışmanın 3. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	25
4.4 Çalışmanın 4. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	26
4.5 Çalışmanın 5. Alt Problemine İlişkin Bulgular.....	27
5 TARTIŞMA.....	29
5.1 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Cinsiyete Göre Farklılaşması.....	29
5.2 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Yaşa Göre Farklılaşması	29
5.3 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Mesleki Deneyime Göre Farklılaşması.....	30
5.4 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Farklılaşması	32
5.5 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması.....	34

6 SONUÇ VE ÖNERİLER	36
6.1 Araştırma Bulgularının Özeti.....	36
6.2 Öneriler	37
KAYNAKLAR.....	39
EKLER.....	50
Ek 1: Etik Kurul İzni	51
Ek 2: Milli Eğitim Bakanlığı Onayı.....	52
Ek 3: Ölçek Kullanım İzni.....	53
Ek 4: Kullanılan Ölçek	54
Ek 5: Turnitin Raporu	58

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
ÖYÖ	Öğretmen Yeterlik Ölçeği
TLT	Tucker Lewis İndeksi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Bilgilerine Göre Dağılımları ...	21
Tablo 2: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Yaş İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre Standart Sapma Değerleri	25
Tablo 3: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Yaş İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre ANOVA Testi Analizleri	25
Tablo 4: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Mesleki Deneyim İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre Standart Sapma Değerleri	26
Tablo 5: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Mesleki Deneyim İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre ANOVA Testi Analizleri	26
Tablo 6: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Görev Yapılan Okul Türü İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre Standart Sapma Değerleri	27
Tablo 7: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Görev Yapılan Okul Türü İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre T- Test Analizleri	27
Tablo 8: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Eğitim Durumu İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre Standart Sapma Değerleri	28
Tablo 9: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Eğitim Durumu ile Öz Yeterlik Puanlarına Göre ANOVA Testi Analizleri	28

Bölüm 1

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Öz yeterlik, bireyde bulunan öz güven ve bireylerin hayattaki deneyimleriyle gelişen algıdır (Günhan ve Başer, 2007). Kişilerin üstlendikleri veya kendilerine verilen görevlerde başarılı olabilmelerindeki temel etken bireylerin kendilerine olan güvenleri ve yeterlik algıdır. Burada bahsi geçen görev veya görevler, günlük hayatta karşımıza çıkan araba kullanmak, yemek yapmak gibi basit işler olabileceği gibi eğitim hayatında bireylere verilen akademik çalışma, meslek edinme, edinilen mesleğin doğru olarak yürütülmesi gibi daha karmaşık işler de olabilmektedir. Bireyde bulunan inançlar ve tutumlar doğrudan veya dolaylı bir biçimde birbirini etkilemektedir. Bu durum da öğretmenlerde bulunan yeterlik ve mesleğe ilişkin tutumları ön plana çıkmaktadır (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011).

Öz yeterlik kavramı, Bandura tarafından geliştirilen Sosyal Öğrenme Kuramı'nı temel almaktadır (Özçelik ve Kurt, 2007). Öz yeterlik kavramı öğretmenlik mesleği açısından önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim-öğretim ortamında başarıya ulaşmanın temel etkenlerinden birinin öğretmende bulunan öz yeterlik algısı olduğu söylenebilir. Genel bir tanım ile öğretmen öz yeterliği, öğretmende bulunan beceriler, öğrencide öğrenme gibi olması hedeflenen sonuçları ortaya çıkarıp çıkarmayacağına olan ilişkin yargıdır (Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy, 2001).

Bireyler birçok bilgi kaynağıyla (performansındaki başarıyla, deneyimleri ile, sözlü ikna kabiliyetleriyle) ilişkili olarak öz yeterlik düzeyleri ile ilgili bir yargıya ulaşmaya çalışırlar (Bandura, 1977).

Enochs ve Riggs (1990) yaptıkları araştırmada, öz yeterlik algısı eğitim ve öğretimde, öğretmen etkinliklerinde oluşan farklılıkları açıklarken kullanılacağını ve öğretmenlerde bulunan tutum ve davranışları geliştirmede önemli bir rol oynayabileceğini belirtmişlerdir (akt. Tepe ve Demir, 2012). Ayrıca öz yeterlik seviyesi, öğretmenlerde bulunan sınıf düzenini kontrol etme, öğrenme zorluğu çeken öğrencilerle başa çıkma, yeniliklere açık olma, motivasyonu ve mesleğindeki başarısını etkilediği ortaya çıkmıştır (Gerçek, Soran, Köseoğlu, Yılmaz, 2004).

Öz yeterliği yüksek olan bireyler, zor işlerin ve olayların üstesinden daha rahat, güvenli ve güçlü bir şekilde gelebilmektedirler (Kaptan, Korkmaz, 2002). Öz yeterlik algısı düşük olan bireylerde ise başarı tam tersi bir şekilde olumsuz etkilenmektedir (Kaptan, Korkmaz 2002).

Öğretmenlerin öz yeterlik algıları, dolaylı olarak öğrencilerin de öz yeterlik algılarını, derslerdeki başarılarını ve motivasyonlarını etkilemektedir (Çakıroğlu ve diğerleri, 2002).

Okul öncesi eğitim süreci, 0-72 ay arasında olan çocukları kapsayan gelişimlerine, kişisel özelliklerine uygun, zengin ve dikkat çeken çevre olanakları hazırlayan, öğrencilerin bedensel, sosyal, bilişsel ve duygusal yönlerinin gelişmesini sağlayan, içinde yaşadıkları toplumun kültürel değerlerine uygun olarak yetiştiren ve ilkokula hazır hale getiren eğitim sürecidir (Kocabıyık, 2011).

Okul öncesi eğitimin öneminden hareketle, öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler ise şunlardır (Oktay, 2004);

- Okul öncesi eğitimde, çocuğun sağlıklı gelişimi, beslenmesi ve sağlığı konusunda donanımlı olmak,
- Öğretmenlerin, çocukların yaş düzeyine göre uygun oyun ve sanatsal konularda bilgili olması ve bunların uygulanmasında yeterli donanıma sahip olmak,
- Yeterli düzeyde mizah duygusuna sahip olmak, çocukça davranmaktan ve onların davranışlarından sıkılmayan, dikkatli ve iyi bir gözlemci olmak,
- Yeniliklere açık olan ve uyum sağlayabilen, dış görünüşüne dikkat eden, doğru ve pratik kararlar verebilen, çözüm odaklı, iyi bir meslek etiğine sahip olmak,
- Kendisini geliştirmeye hevesli, hareketli, neşeli olmaktır.

1.2 Araştırmanın Önemi Ve Amacı

Bir öğretmenin öz yeterlik algısının yüksek olması o sınıftaki öğrencilerin de öz yeterliklerini, sınıf içi durumlarını ve başarılarını olumlu yönde etkiler. Ayrıca bu öğretmenlerin öz yeterlik algısı sınıf yönetimi, sınıf içi problemlerle başa çıkabilme, yeniliklere ayak uydurabilme gibi becerilerini de olumlu yönde etkiler. Bu dönemde, çocuğun gelişiminin hızlı geliştiği dönemler olduğunu, çocuğun eğitiminin, onun geleceğine yön veren, çocukluk yıllarında kazandırılan davranış ve tutumların büyük bir kısmının, yetişkinlikte bireyin kişilik yapısını, tutum, inanç ve değer yargılarını şekillendirdiği ele alındığında, okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları önemli ve üzerinde durulması gereken bir konudur (Kaya, 2004; Tepe, 2011).

Bu araştırmanın amacı daha önce literatürde yapılan araştırmalar ele alınarak, okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının incelenmesidir.

1.3 Problem Cümlesi

Yukarıda belirtilen araştırma amacına ulaşabilmek için araştırmanın problem cümlesi ve aynı zamanda araştırmanın temel sorusu şu şekilde formüle edilmiştir:

- Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları ile demografik bilgileri arasında farklılık var mıdır?

1.4 Alt Problemler

Temel araştırma sorusuna bağlı olarak aşağıdaki alt sorular da alt problemler olarak oluşturulmuştur:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları yaşa göre farklılık göstermekte midir?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları mesleki deneyime göre farklılık göstermekte midir?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları görev yaptığı okul türüne göre farklılık göstermekte midir?
5. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?

1.5 Araştırmanın Sınırlıkları

- Yapılan araştırma, Gazimağusa ilçesine bağlı okul öncesi kurumlarında görev yapmakta olan öğretmenlerle sınırlıdır.
- Araştırma, sadece okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik toplam puanları ile demografik bilgiler arasındaki farklılık gösterip göstermediği ile sınırlıdır.

Bölüm 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi dönem, bireyin doğumundan ilkokula başlayana kadar olan tüm süreci içermekte ve insan yaşamının temelini oluşturmaktadır (Oktay, 2007). Bu dönemdeki eğitim, çocuklara temel davranışların kazandırıldığı en önemli eğitim kademelerindendir (Koçyiğit, 2014). Nitelikli bir okul öncesi eğitimi ile çocukların bütün gelişim aşamalarında başarılı ve sağlıklı gelişimlerini sağlamasının yanında, çocukların özgür bir düşünce yapısı ve kişiliklerinin gelişmesini sağlayarak topluma karşı sorumluluk sahibi ve yararlı bir birey olarak yetişmesini hedeflemektedir (MEB, 2013).

Okul öncesi eğitimi büyük ölçüde etkileyen diğer bir değişken ise eğitim programıdır. Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’nın yürürlüğe koymuş olduğu eğitim programı çocukların yaşına ve gelişimsel farklılıklarına göre düzenlenmiştir. Bununla birlikte kazanım ve göstergelerin olduğu, “çocuk merkezli” bir program geliştirilmiştir (MEB, 2013).

2.2 Okul Öncesi Eğitimin Amacı ve Önemi

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların kişiliklerinin geliştiği bu dönemi, çocukların sosyal, fiziksel, zihinsel gelişimlerinin en iyi şekilde gelişmesi ve çocukların hayata hazırlanması amaçlamaktadır (Kandır, 2001; Vural, Kocabaş, 2016).

Bu dönemde verilen eğitimin önemi iki ana kategoride incelenecek olursa;

- Toplum ve bireyin kendi yaşadığı ülkelerine sağladığı yararlar
- Bireyin kendi gelişimine sağladığı yararlar

Okul öncesi eğitim programı, çocukların öğrenme stilleriyle ilgili bir düzen oluşturmaktadır. Öğretmenler, çocuklara uygulamalar yaptırarak kazandıracakları yeni deneyimlerle, yeni bilgilere ulaşmasını sağlamalı ve bu bilgileri uygulayabileceği bir ortam hazırlamalıdır (Zembar, 2007; Körükçü, Oğuz 2011).

Okul öncesi eğitim programı geliştirilirken bazı temel ilkeler dikkate alınmalıdır. Çocukların sosyal becerilerini geliştirmeleri sağlanmalı ve eğitim sürecinde çocukların kişiliklerine zarar verecek unsurlar bulunmamalıdır. Çocuğun yaşı, gelişim süreci ve bireysel farklılıklarına önem veren bir program uygulanmalıdır. Eğitim programında hedef kitlenin bütünü ele alınmalıdır ve oluşabilecek farklı koşullar da ele alınarak öncelikler belirlenmelidir. Bu dönemde çocuğun yaşamındaki diğer bir önemli faktör de kuşkusuz ailedir. Eğitim programının verimli bir hale gelmesi için aile ile öğretmen işbirliği çok önemli bir rol oynamaktadır. Aile ile öğretmen işbirliği çocukların eğitimini okul ve ev arasında kazanılması hedeflenen beceri ve tutumların kalıcı olmasını sağlar (MEB, 2013).

2.3 Öz Yeterlik Algısı

Bandura (1977)'ya göre, Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramının en önemli kavramlarından biri yeterlik algısıdır. Yeterlik, bireyin mesleğinde başarılı olması için sahip olunması gereken özelliklerdir (Şişman, 2009). Öz yeterlik algısı bireylerdeki davranışları ve o göreve karşı olan isteklerini de etkilemektedir (Özerkan, 2007).

Schunk (1991)'a göre bir işe başlarken yeterlik duygusu daha çok genel yetenek ve ön deneyimlerden etkilenmektedir. Daha sonrasında bir iş yaparken

verilen dönütler, öz yeterlik üzerinde önemli bir etki oluşturmaktadır (Açıkgöz, 2000; Öncü, 2012).

Yapılan çalışmalarda öz yeterlik algılarının etkilediği 4 temel süreç üzerinde durulmaktadır. Bunlar; duyuşsal, bilişsel, seçimsel, motivasyonel olarak adlandırılmaktadır (Bandura, 1989). Öz yeterlik algısının etkilediği en temel faktör bireyin duyuşsal süreçleridir. Bireylerin yüksek veya düşük öz yeterlik algıları, duygu durumunu etkileyerek çevrelerindeki kişileri ve olayları olumlu veya olumsuz olarak algılamalarına neden olabilir (Şenol Ulu, 2012). Öz yeterlik algısının etkilediği diğer bir faktör ise bilişsel süreçlerdir. Öz yeterlik algısı düşünme süreçlerini etkileyerek bireyin hedeflerini de önemli ölçüde etkilemektedir (Gömleksiz, Serhatlıoğlu, 2013). Bireylerin, hayatlarına yön veren en önemli etmen bireyin yaptığı seçimlerdir. Hayatlarına yön veren bu seçimleri yaparken öz yeterlik algıları da onlara yardımcı olmaktadır. Bireylerin öz yeterlik algılarının yüksek olması durumunda meslek seçme ve daha güçlü kariyer planlamak mümkün olabilir. Son olarak öz yeterlik algılarından etkilenen bir diğer faktör ise bireyin sahip olduğu motivasyon düzeyidir. Motivasyon, bireye verilen bir görevde hedefe ulaşabilmesi için önemli bir düzeydir. Bireylerin motivasyonları ile öz yeterlik algıları arasında da önemli bir etkileşim bulunmaktadır (Şenol Ulu, 2012). Bütün bunların yanında öz yeterlik algılarının, geçmiş deneyimlerden (başarılar ve başarısızlıklar), gözleme dayalı edinilen deneyimlerden (başkalarının başarıları ve başarısızlıklarını izleme), ikna sürecinden (çevrede bulunan bireyler tarafından), duyuşsal deneyimlerden (heyecan,korku v.s) etkilendiği de belirtilmektedir (Akkoyunlu, Orhan, 2003).

Öz yeterlik algıları güçlü olan bireylerin meslek hayatlarındaki başarıları artar. Bu bireyler, zor görevlerle karşı karşıya kaldıklarında onları problem olarak görerek onlardan kaçmak yerine, sorunlara hakim olunması gerektiğini düşünerek

durumlara yaklaşır (Akcaalan, 2018). Yapılan diğer bir çalışmada da benzer olarak öğretmen öz yeterlikleri yüksek olan öğretmenlerin özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır;

- Eğitim sürecinde gayretlidir,
- Öğretme isteği yüksektir,
- Eğitim ile ilgili kararları hızlı alır,
- Eğitim programlarını yürütme ve destekleyen uygulamalarda başarılıdır,
- Meslektaşlarına göre kaygı ve stresi daha azdır,
- Yeniliklere açık ve uyumludur,
- Öğrenci davranışlarını daha az eleştirir,
- Ortaya çıkan problemlerini çözmede daha başarılıdır (Kesgin, 2006).

Düşük öz yeterlik algısına sahip olan bireylerde de sorunlarla baş etme davranışının bulunmadığı ya da sorun oluşturan durumlardan kaçındığı saptanmıştır (Luszczynska, Scholz ve Schwarzer, 2005). Ayrıca öz yeterlik algısı düşük olan bireylerin o alana ilişkin performansı, motivasyonu ve tükenmişlik durumu da düşük olur (Gömlüksiz ve Serhatlıoğlu, 2013).

2.4 Öz Yeterlik Tipleri

Yapılan çalışmalar sonucunda 2 tip öz yeterlik olduğu belirlenmiştir (Donald, 2003, akt: Sağlar, 2018). Bunlardan ilki, ‘yapılması hedeflenen bir davranış için kişide oluşan yapabilme hissidir.’ Kirsch bu hisse ‘akademik öz yeterlik’ ismini vermiştir. Bahsedilen akademik öz yeterlik kavramı, Bandura’nın Toplumsal Öğrenme kuramında belirtilen öz yeterlik kavramı ile aynı anlamı taşıdığı görülmüştür. İkinci tip öz yeterlik ise ortaya çıkan problemlerle mücadele edebilmek için kişinin gösterdiği çabadır. Kirsch bu kavrama ise ‘mücadeleci öz yeterlik’ adını vermiştir (Sağlar, 2018).

2.5 Öz Yeterliğe Etki Eden Etmenler

Yeterlik algısının temelinde başarılı ve başarısız deneyimler bulunmaktadır.

Bandura (1986), öz yeterlik algısını etkileyen etmenleri şöyle sıralamıştır:

- Kişisel deneyim,
- Dolaylı yoldan edinilen deneyim (çevredeki insanların deneyimlerinden ortaya çıkan sonuç),
- Toplumdan gelen onay,
- Bireydeki fizyolojik ve duygusal durum.

Bu temel etmenlerden öz yeterlik algısı üzerinde en büyük role sahip olan kişisel deneyimdir. Bireyler hayatları boyunca çeşitli davranışlar gösterir, bu davranışlardan ortaya çıkan sonuçları değerlendirir ve bu sonuçlarla beraber bir yeterlik algısı geliştirir. Daha sonraki eylemlerde geliştirdikleri bu yeterlik algısına uygun hareket ederler (Bandura, 1986). Bireyin sahip olduğu başarılı deneyimler öz yeterlik algılarını olumlu etkileyerek daha sonraki süreçlerde karşılaşacakları problemlerle daha fazla başa çıkmalarını sağlayarak başarılı bir hayat sürmelerini sağlamaktadır (Aşkar ve Umay, 2001).

Bireyler kendi deneyimlerini değerlendirmenin yanında, rol model olarak gördüğü çevredeki insanları gözlemleyerek, o davranışlardan öz yeterlik algılarını geliştirirler. Bireyler örnek aldıkları kişinin başarılı veya başarısız davranışlarını gözlemleyerek o davranışa ve duruma karşı öz yeterlik algısı geliştirirler (Özdemir, 2015)

Bireyler bir konuda yeterlik algılarını geliştirirken, o an hissettikleri fizyolojik ve duygusal tepkilerini de ele alırlar. Bir işe başlarken bireyin hissettiği heyecan, gerilim gibi duygusal hisler o işin sonucuna önemli katkılarda bulunur.

Bunun yanında olumlu hisler, öz yeterlik algısını güçlendirirken, olumsuz hisler ise bu algıyı zayıflatır (Bandura, 1986).

2.6 Öğretmen Yeterlikleri

Öğretmenlerin öz yeterlik algısı kavramının, Amerika’da RAND isimli bir şirket tarafından 70’li yılların ortalarında yürütülen bir çalışmada, öğrenci başarısını dolaylı olarak etkileyen birkaç öğretmen niteliğinden biri olduğu belirtilmiştir (Spero ve Woolfolk Hoy 2005).

Pajers (1992) öğretme ve öğretmen yeterliğinin, eğitimcilerin davranışlarının en temel yordayıcısı olduğunu saptamıştır.

Yapılan araştırmalar da öğretmen öz yeterliği ve öğretmen performansı ile öğrenci başarısının arasında dolaylı bir ilişki olduğunu ileri sürmektedir (Tchannen Moran ve Woolfolk Hoy, 1998).

Ayrıca öğretmen yeterliği, öğretmenin mesleğini verimli ve etkili bir şekilde yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyulan bilgi, yetenek ve tutumlar olarak açıklanmaktadır (MEB, 2008). Bu tanıma benzer olarak Dursun (2013), öğretmenlik mesleğini bilgi, beceri gibi bilişsel alanlarda yeterlikleri olmasının yanı sıra duyuşsal alanda da yeterliklerinin olması gereken bir meslek olarak görmektedir. Öğretmenlerin mesleğini uygularken ihtiyaç duyulan yeterliklerin neler olacağı, ne ölçüde, nasıl edinileceği ve geliştirileceği oldukça önemli bir konudur.

Öğretmenlerde bulunan yetenek ve öz yeterlik algıları öğrenme ortamı hazırlama konusunda temel oluşturmaktadır. Ayrıca öğretimsel öz yeterlik algıları akademik faaliyetleri yapılandırmaktadır (Bandura, 1993).

2.7 Öğretmen Yeterliklerini Belirleyen Temel İlkeler

Öğretmenlerin oynadığı rol ve öğrenciler için ulaşması için hedeflenen nokta, öğretmen yeterliklerinin ölçütlerin oluşmasında içinde buldukları toplumun ve eğitimin felsefesi için de belirleyici olmalıdır (Özkahraman, 2012).

Öğretmenlerin meslek yaşamındaki yeterlik düzeylerini inceleyebilmek için bazı temel ilkeler ortaya koyulmuştur. Bunlar:

- **Ölçülebilirlik:** Öğretmenlerin yeterlikleri gözlenebilmeli ve aynı zamanda ölçülebilmelidir. Yeterlik düzeylerinde varlığı ve belli bir derecesi olmayan davranış ve tutumlar yeterlik olarak algılanmaz.
- **Genellik:** Bütün öğretmenlik alanlarında yeterlilik düzeylerinin olmasına önem verilir.
- **Bütünlük:** Yeterlik düzeylerinin kendi içerisinde bütünleşmesine önem verilir.
- **Tekrarlanabilirlik:** Bütün yeterliklerin öğretmen tarafından mutlaka tekrarlanabilmesine önem verilmektedir.
- **İşlevsellik:** Yeterliğin uygulanması ile bir süreç veya ürün ortaya koyulması gerekmektedir (TEDPR, 2005, akt: Özkahraman, 2012).

2.8 Öğretmenlerde Bulunan Öz Yeterlik Algısı ve Sınıf Yönetimi Arasındaki İlişki

Öğretim sürecinde sınıf yönetimi çok önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim öğretim sürecinde sınıf yönetiminin başarılı bir şekilde yürütülmesi, çocukların ihtiyaçlarının giderilmesi, çocukların öğretmenleri ile olumlu bir ilişkinin oluşturulması gerekmektedir (Demir, 2015).

Eğitim s¼recinde sınıf y¼netimi i¼in ¼đretmenlerin ihtiya¼ları olan ¼z yeterlik algısını etkileyen diğer bir etmen de toplumsallaşmadır. Yapılan araştırmalarda okulda ¼alıřmakta olan personelin işbirliği i¼inde olması ve karar verme mekanizmasının temelinde bulunmaları, ¼đretmenlerin karşılaştıkları problemlerle başa ¼ıkma ve ¼z yeterlik algılarının gelişmesine yardımcı olmaktadır (Demir, 2015).

2.9 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz- Yeterlik Algılarının Önemi

Okul öncesi dönem, çocukların gelişimlerinde en önemli dönemdir. Aileden gelen ve çevresel faktörlerle birleşerek bireyin taşıdığı genetik davranışların ortaya ¼ıkmasında etkili olan dönemdir (Akduman, 2012). Edinilen bu bilgiler ve yetenekler uygulanırken okul öncesi ¼đretmeninin sahip olduğu ¼z yeterlik algılarının da büyük rol¼ vardır (Dağlıoğlu, 2014, akt.Ko¼, 2015).

Çocukların ailelerinin yanı sıra model aldıkları ¼đretmenlerinin ¼z yeterlik algılarının yüksek olması, çocukların ¼đrenme motivasyonunu arttırmakta, sorumluluk sahibi olmalarına yardımcı olmakta ve en önemlisi de onların ¼z yeterlik algılarının gelişmesine yardımcı olmaktadır (Tepe, 2011).

Okul öncesi ¼đretmenlerinin ¼z yeterlik algılarının düzeyleri, eğitim hedeflerini, mesleki performanslarını, eğitim sürecini etkileyerek bu dönemde eğitim alan çocukların sosyal ve bilişsel olarak gelişimlerini şekillendirmektedir (Tepe ve Demir, 2012). Okul öncesi eğitimcilerinin ¼z yeterlik algıları okul öncesi eğitimin hedef ve sorumluklarına ulaşmasında etkili bir rol oynamaktadır (Ko¼, 2015).

2.10 Yurti¼inde Yapılan Araştırmalar

Kesgin (2006) tarafından yapılan ¼alıřmada amaç, okul öncesi ¼đretmenlerinin ¼z yeterlik düzeyleri ve problem ¼özme yeteneklerini kullanmaları arasındaki ilişki ve bu ilişkide büyük etkileri olan değişkenleri belirlemektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak ‘Öz Yeterlik Ölçeği’ ve ‘Problem ¼özme

Envanteri' kullanılmıştır. Yapılan araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik düzeyinin ortalamasının üzerinde olduğu ortaya çıkmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin en sık kullandıkları problem çözme yönleri 'değerlendirici', 'planlı', 'düşünen', 'kendine güvenen' olarak belirtilmiştir. Bunun yanı sıra en az kullanılan problem çözme yöntemleri ise 'kaçıngan', 'aceleci' yaklaşımlar oldukları saptanmıştır. Ayrıca yapılan araştırmada öğretmenlerin demografik bilgileri ile öz yeterlik algıları arasında herhangi bir ilişki olmadığı ortaya konulmuştur.

Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2008)'nin yaptığı 'İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Yeterlik İnançları' adlı çalışmada öğretmenlerin yeterlik algılarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu çalışmada ise veri toplama aracı olarak Tchannen Moran ve Woolfolk Hoy (2002)'un yaptığı 'Öğretmen Yeterlik Ölçeği' Türkçe'ye uyarlanmıştır. Bu ölçeğin yanı sıra 'Kişisel Yeterlik Ölçeği'de kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin öz yeterlik konusunda olan görüşleri ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve sınıfta bulunan öğrenci sayısı arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu değişkenlerin kişisel yeterlikle anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu saptanmıştır.

Sapsağlam (2009)'ın yaptığı çalışmada ise okul öncesi kurumlarda çalışan öğretmenlerin, iyi bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlik düzeyine sahip olup olmadıklarını ve bunun yaş, cinsiyet gibi değişkenlere bağlı olarak değişip değişmediğini araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu o yıllarda Tokat il merkezi ve ilçelerinde görev almakta olan 265 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Bu öğretmenlerin özellikle mesleki ve kişisel öz yeterliklerinin en yüksek düzeyde olduğu bunun yanı sıra program geliştirme ve değerlendirmek için sahip olunması gereken öz yeterlik algılarının da en düşük düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmaya göre de yaş ve mezuniyet durumu

ile bireyde bulunan öz yeterlik algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak bireyin iş deneyimine bakıldığı zaman öz yeterlikle aralarında anlamlı bir fark olduğunu tespit etmişlerdir.

Gömleksiz ve Serhatoğlu (2013)'nin yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterliklerine ilişkin algıları cinsiyet, mesleki hizmet süresi, görev yaptıkları kurum, kurumun içerisinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşullara göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı Tepe ve Demir (2012) tarafından geliştirilmiş olan 'Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnancı Ölçeği' dir. Araştırmanın verileri, Elazığ il merkezinde görev yapmakta olan 98 okul öncesi öğretmeninden toplanmıştır. Yapılan bu araştırma sonucunda öğretmenlerin öz yeterlik algılarının yüksek olduğu ve bu algıların, cinsiyet, hizmet süreleri, görev yaptıkları kurum ve kurumların sosyo-ekonomik düzeylerine göre farklılaşmadığı ortaya konmuştur.

Semerci (2015)'nin yaptığı çalışmada ise okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi, öz yeterlik algıları ve mesleki motivasyon arasındaki ilişkiyi bunun yanı sıra sınıf yönetimi, öz yeterlik ve mesleki motivasyonlarını farklı değişkenlere göre incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilindeki bazı ilçelerde okul öncesi kurumlarında görev yapmakta olan 479 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmadan toplanacak verileri Uyanık Balat, Bilgin ve Sezer (2011) tarafından hazırlanan 'Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik Sınıf Yönetimi Ölçeği', Gibson ve Dembo (1984) tarafından geliştirilen, Diken (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 'Öğretmen Yeterlik Ölçeği (ÖYÖ)' bunun yanında Ural (1996) tarafından geliştirilen 'Mesleki Motivasyon Ölçeği' ve okul öncesi öğretmenlerinin demografik bilgilerini belirlemek amacıyla kullanılan 'Kişisel Bilgi Formu' ile toplamışlardır. Çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi, öz

yeterlik algılarının ve mesleki motivasyonlarının yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, okul türü, öğrencilerin yaş, cinsiyet, eğitim süresi ve ailelerinin sosyo-ekonomik durumu değişkenlerine göre olumlu bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları ile sınıf yönetimi becerileri, mesleki motivasyonu ile sınıf yönetimi becerileri son olarak öz yeterlik algıları ve mesleki motivasyonları arasında olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Bağ ve Çeviker Ay (2017)'ın yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin yeterliklerine ilişkin öğretmen ve okul müdürlerinin görüşlerini buna bağlı olarak da hizmet içi eğitimin ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmayı uygularken karma araştırma yöntemini kullanarak verileri 57 okul öncesi öğretmeni ve 20 okul müdüründen toplamışlardır. Araştırmanın sonucunda 'MEB Okul Öncesi Öğretmenleri Özel Alan Yeterlikleri' açısından öğretmenlerin kendi alanlarında başarılı ve yeterli gördükleri kanısına varmışlardır. Okul müdürleri de okulu değerlendirme, okul ve toplumla işbirliği ve yaratıcılıkla estetik alanlarında yeterli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak okul müdürleri, okul öncesi öğretmenlerin iletişim, sınıf yönetimi ve çocuk gelişimi alanlarında kendilerini geliştirerek hizmet içi eğitim almaları gerektiğinden söz etmektedirler. Ayrıca okul müdürleri değişkenlerden bir kısmının öğretmen yeterliklerini olumlu yönde etkileri olduğunu söylemektedir.

Aytaç (2018)'ın yaptığı çalışmanın amacı, cinsiyet, mesleki kıdem, görev yapılan yerleşim birimi ve branşa göre öğretmen öz yeterlik algıları arasında fark olup olmadığını incelemektir. Araştırmaya 249 öğretmen katılmıştır. Araştırmada Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan 'Öğretmen Yeterlik Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, öğretmenlerin öz yeterlik algılarında cinsiyete göre fark olup olmadığı

gözlemlenmektedir. Ancak kıdem, branş ve görev yapılan yerleşim birimine göre öğretmen öz yeterlik arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür.

2.11 Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Spero ve Woolfolk Hoy (2005) yılında yaptıkları çalışmada, öğretmen yeterliğinin gelişiminde, öğretmenlerin mesleğe başlamadan önceki dönemin ve mesleğin ilk yıllarında elde ettikleri ustalık deneyimlerinin en temel etmenleri olduğundan bahsetmiştir. Çalışmalarında öğretmen adaylarının aldıkları eğitimden meslekteki ilk yıllarına kadar olan sürede öğretmen yeterliklerinde meydana gelen değişiklikleri incelemiştir. Bu araştırmalarını yaparken 3 farklı nicel veri toplama aracı kullanmışlardır. Bu veri toplama araçları, Gibson ve Dembo'nun 10 kısa maddeden oluşan kısa formu, Bandura'nın 'Öğretmen Öz Yeterlik Ölçeği' ve eğitim programlarına özel yeterlik ölçeğidir. Araştırmaya eğitimin başlangıcında 53 öğretmen adayı katılmıştır. Daha sonra eğitimi tamamladıkları zaman tekrar anket uygulanmıştır. Bu öğretmen adaylarının içerisinde yalnızca 29 tanesi bir yıllık öğretmenlik deneyimleri sonucunda kullanılabilen anketler göndermişlerdir. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylığı döneminde yeterlikte büyük ölçüde artış olduğu fakat öğretmenliğin ilk yılında büyük ölçüde düştüğü gözlemlenmiştir.

Tschannen Moran, Woolfolk Hoy (2007) yaptıkları çalışmada, mesleğin ilk yıllarındaki öğretmenler ve deneyimli öğretmenlerin öz yeterlik algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya toplam 255 deneyimli ve mesleğe yeni başlayan öğretmen katılmıştır. Yapılan bu çalışmada mevcut olan öğretim kaynakları ve kişiler arası destek gibi bağlamsal faktörlerin, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin öz yeterlik algılarının belirleyicisi olduğu saptanmıştır.

Tecrübeli öğretmenlerin öz yeterlik algılarında da bu bağlamsal faktörler daha önemli rol oynamıştır.

Guo, Piasta, Justice, Kaderavek (2010) yaptıkları çalışmada, bir akademik dönem boyunca Amerika Birleşik Devletleri'nde görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları, sınıf kalitesi ile eğitim gören çocukların baskı bilinci ve kelime kazanımları arasında bulunan ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada bahsedilen sınıf kalitesi, öğretmenlerin öğrencilere karşı olan duygusal desteği (öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak), eğitsel destek (beceri kazanmalarına, bilgi öğretimi ve çocukların aktif olarak eğitime katılmalarını sağlamak) olarak tanımlanmaktadır. Araştırmanın katılımcıları; 67 okul öncesi öğretmeni ve 328 öğrencidir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğretmenlerde bulunan öz yeterliklerinin ve sınıf kalitesinin, çocukların yazılı farkındalıkta kazandıkları kazanımların anlamlı ve olumlu belirleyicileri olduğunu, ancak kelime bilgisini yordamamıştır. Bununla birlikte, sonuçlar ayrıca öğretmenlerin öz yeterliği, sınıf kalitesi ve kelime bilgisi kazanımları arasında önemli bir etkileşim olduğunu göstermiştir. Öğretmen öz yeterliğinin kelime bilgisi açısından önemli bir rolü olmadığı saptanmıştır. Bunun yanında öğretmen öz yeterliği, çocukların kelime kazanımları ve sınıf kalitesi arasında önemli bir korelasyon olduğu görülmüştür. Sınıf kalitesinin yüksek olduğu durumlarda öğretmen öz yeterliği ve duygusal destek açısından çocukların kelime kazanımlarında yüksek olduğu saptanmıştır.

Bir diğer çalışmada, öğretmen (öğretmenlerin deneyimi, öğretmenler arasındaki işbirliği ve öğretmen etkisi algılarının) ve sınıf (çocukların katılımı) özelliklerinin ABD'de görev yapmakta olan 48 okul öncesi öğretmeni için öğretmen öz yeterliğini nasıl öngördüğünü incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, öğretmenler arasındaki işbirliği algıları ile çocukların katılımının öğretmenlerin bildirdikleri öz

yeterlik düzeyini tahmin etmekte anlamlı bir etkileşim etkisi olduğunu göstermiştir. Özellikle, öğretmenlerin yüksek düzeyde diğer öğretmenlerle iş birliği bulunan okul öncesi okullarında görev yaptıklarında yüksek düzeydeki çocuk katılımı yine yüksek düzeyde öğretmen öz yeterlik ile ilişkili olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin deneyimi ve karar vermedeki etkisinin, öğretmenin öz yeterliği ile ilişkili olmadığı görülmüştür (Guo, Justice, Sawyer, Tompkins, 2011).

Zee & Koomen (2016)'in yaptığı çalışmada, 1976'dan başlayarak 2014'e kadar yapılan araştırmalar incelenmiştir. Araştırmanın ilk aşamasında sınıf içinde yapılan uygulamalarla ilgili 768, öğrencilerin akademik uyumları ile ilgili 910, öğretmen refahına ilişkin ise 710 adet çalışma bulmuşlardır. İkinci aşamada 5 maddeden oluşan kriter uygulayarak çalışmaya dahil edecek araştırmaları belirlemişlerdir. Bu 5 kriter şunlardır;

1. Öğretmenlerin ve eğitim görmekte olan öğretmen adaylarının öz yeterliklerini incelemek amaçlanmıştır.
2. Bütün araştırmalarda öz yeterlik ile öğrencinin akademik uyumu ve öğretmenlerin refahı veya sınıf içerisindeki uygulamalarla ilgili bir faktör arasında dolaylı veya doğrusal olarak ilişkinin incelenmesi gerekmektedir.
3. Nicel olarak yapılan çalışmalar da dahil edilmiştir.
4. Nicel olarak yapılan çalışmalarda psikometrik açıdan güvenilir, Bandura felsefesini temel alan veri toplama araçları kullananlar seçilmiştir.
5. Özel eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, lise ve yükseköğretim düzeyinde olan öğretmen ve öğretmen adaylarını dahil eden çalışmalar seçilmiştir.

Bu kriterlere uygun olarak 165 araştırma bu çalışmaya dahil edilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda öğretmen öz yeterliği ile öğrencilerin akademik

uyumu, sınıf içindeki uygulamaların kalitesi ve öğretmen refahı arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Bölüm 3

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerin öz yeterlik toplam puanları ile demografik bilgileri arasında bulunan ilişkiyi incelemektir. Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin demografik bilgilerini değerlendirmek için demografik bilgi formu ve öz yeterlik algılarını incelemek için öz yeterlik ölçeği uygulanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerin öz yeterlik algılarını incelemek amacıyla Tschanne-Moran & Woolfolk-Hoy (2001)'un oluşturduğu 'Ohio Öğretmen Yeterlik Ölçeği'nin Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005)'nin Türk kültürüne uyarladığı biçimi kullanılmıştır. İlk olarak çevirisi yapılan ölçeğin, pilot çalışması uygulanarak test edilmiştir. Bu pilot çalışmadan çıkan sonuca göre, ölçme aracı üzerinde bazı düzenlemeler yapılmıştır. Daha sonra bu ölçek Türkiye'de görev yapmakta olan lise öğretmenlerine tekrar uygulanarak test edilmiştir. Kişi güvenilirlik kat sayıları Cronbach Alpha tahminleriyle çok yakın değerlendirilmiştir. SE, IS ve CM için kişi ayrımı endeksleri sırasıyla .99, .98 ve .98'dir. Genele bakıldığında, kabul edilebilir model uyarlandığı, yüksek güvenilirlik tahminleri, ve birkaç beklenmedik cevabın varlığı ile Rasch çözümleme, her alt ölçekteki maddelerin tanınabilir ve anlamlı bir değişkeni tanımlamak için bir arada çalıştığını göstermeye yardımcı olmuştur (Çapa, Çakıroğlu, Sarıkaya, 2005). Bu analizler Facet programı kullanılarak yapılmaktadır.

3.2 Araştırmanın Evren ve Örneklemi

3.2.1 Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır.

3.2.2 Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemini Gazimağusa ilçesine bağlı okullarda görev yapmakta olan 160 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 1: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

	N	%
Cinsiyet		
Kadın	146	91.3
Erkek	14	8.8
Toplam	160	100.0
Yaş		
22-40	137	85.6
41-50	18	11.3
51-60	5	3.1
Toplam	160	100.0
Meslek Deneyimi		
1 yıldan az	9	5.6
1-6 yıl	75	46.9
7-9 yıl	19	11.9
9 yıldan fazla	57	35.6
Toplam	160	100.0
Görev yapılan okulun türü		
Resmi okul	93	58.1
Özel okul	67	41.9
Toplam	160	100.0
Eğitim Durumu		
Meslek Lisesi ve Düz Lise	18	11.3
Öğretmen Akademisi	42	26.3
Lisans	72	45.0
Yüksek Lisans	28	17.5
Toplam	160	100.0

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılan Gazimağusa ilçesine bağlı okullarda görev yapan Okul Öncesi Öğretmenlerinin %91.3'ünün kadın, %8.8'inin erkek olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin %85.6'sı 22-40, %11.3'ü 41-50 ve %3.1'i ise 51-60 yaşları arasında olduğu gözlemlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki deneyimleri incelendiğinde %5.6'sının 1 yıldan az, %46.9'unun 1-6 yıl, %11.9'unun 7-9 yıl ve %35.6'sının 9 yıldan fazla deneyimi olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin görev yaptığı okulların türüne bakıldığında %58.1'i resmi okul, %41.9'u ise özel okullarda çalışmaktadır. Eğitim durumları incelendiğinde ise %11.3'ü meslek ve düz lise, %26.3'ü öğretmen akademisi, %45.0'ı lisans ve %17.5'i yüksek lisans ve yüksek okulda eğitim gördüğü saptanmıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Yapılan araştırmalar ışığında Tschannen- Moran & Woolfolk-Hoy (2001) savundukları kuramsal modellerini değerlendirmek amacıyla bir ölçme aracı oluşturmuşlardır. Bu ölçme aracı Ohio Üniversitesinde Eğitim Fakültesinde bulunan 'Öğretimde Öz Yeterlik' konusunda yapılan yüksek lisans dersi kapsamında uygulanmış ve Bandura'nın felsefesini yansıtmıştır. Ölçeğin öz yeterlik ile ilgili olan boyutunda öğretmen adaylarının ilgi alanları ve motivasyonları, meslekte karşılaştıkları problemlerle baş etme, ve öğrencileri değerlendirme gibi bölümler de eklenmiştir. Ölçek ilk olarak 32 madde olarak uygulanırken ikinci aşamada 24 maddeye düşürülmüştür. Ölçekte bulunan sorulara öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerini (1) hiçbir zamandan (9) tamamen arasında 9'lu Likert tipi ölçek üzerinden değerlendirmeleri istenmektedir. Bu ölçek 410 öğretmen adayı ve 255 stajyer öğretmene uygulanmıştır. Daha sonra Ohio Öğretmen Yeterlik Ölçeği, Çapa, Çakıroğlu, Sarıkaya (2005) tarafından Türk kültürüne uyarlanmıştır. Ayrıca, bu ölçek için güvenilirlik çalışmasının yanı sıra doğrulayıcı faktör analizi ile Rasch yöntemi

kullanılarak geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Bu model kişilerin becerilerini ve iki veya daha fazla kategoride puanlanan cevapların madde zorluğunu tahmin etmek için uygundur; ayrıca, derecelendirme ölçeğinin tüm maddeler için aynı şekilde çalıştığını varsaymaktadır (Wright and Masters, 1982, akt. Çapa, Çakıroğlu, Sarıkaya, 2005).

Çalışmaya, Türkiye’de bulunan 6 farklı yüksek öğrenim kurumundan öğretmen adayı katılmıştır. Bu çalışmadan alınan sonuçların güvenilirliğinin tutarlılık puanları ölçeğin tamamında 95, alt gruplar için olan puanlama 85 ile 88 arasında değişmektedir. Alt ölçek toplam korelasyon katsayıları hem alt ölçekler hem de araçlar için pozitif ve yaklaşık 35 ile 77 arasında değişmektedir (Çapa, Çakıroğlu, Sarıkaya, 2005). Bunun yanında 97'nin Tucker-Lewis İndeksi (TLI), üç faktör modelinin etkinlik verilerine uyumunu göstermektedir (Arbucke, Wothke, 1999; Çapa ve diğerleri, 2005). Diğer taraftan, 09'un Kök Ortalama Kare Hata Yaklaşımı (RMSEA), uygun bir uyum gösterdi (Browne ve Cudeck, 1993, akt.Çapa ve diğerleri, 2005).

3.4 Veri Analizi

Araştırmada 160 okul öncesi öğretmeninden toplanan bulguların istatistiksel analizleri, SPSS paket programı IBM SPSS 22. versiyonu ile analiz edilmiştir.

Yapılan araştırmada şu analizler uygulanmıştır.

- a) Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının yaş, mesleki deneyim ve eğitim durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile analiz edilmiştir. Bunun nedeni verilerin her grupta normal dağılıma sahip olmasıdır.
- b) Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının görev yaptığı okul değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği ise t-test ile analiz edilmiştir. Bunun nedeni ise yapılan analizin bağımsız örnekleme uygulanmasıdır.

Bölüm 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmanın bu kısmında ‘Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi’ konusundaki algılarına bağlı olarak çalışmanın alt sorularına ilişkin veri analizlerine yer verilmiştir. Araştırmanın alt problemlerini içeren bulgular aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

4.1 Çalışmanın 1.Alt Problemine İlişkin Bulgular

Çalışmanın birinci alt problemi ‘Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?’ sorusu ile ifade edilmiştir. Ancak araştırma örnekleminde yer alan kadın ve erkek okul öncesi öğretmeni olan katılımcıların sayıları arasında niceliksel olarak büyük bir fark olduğundan (K=146; E=14), bu durum istatistiksel karşılaştırma yapmaya elvermediğinden herhangi bir analiz yapılamamıştır.

4.2 Çalışmanın 2.Alt Problemine İlişkin Bulgular

Çalışmanın ikinci alt problemi “Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları yaşa göre farklılaşmakta mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt problem doğrultusunda bulunan bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Yaş İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre Standart Sapma Değerleri

Yaş	N	\bar{x}	Ss
22-40	137	90.7810	11.32716
41-50	18	89.6667	9.24821
51-60	5	87.8000	8.22800
Toplam	160	90.5625	10.99839

Tablo 3: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Yaş İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre ANOVA Testi Analizleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	59.144	2	29.572	.242	.785
Gruplarıçi	19174.231	157	122.129		
Toplam	19233.375	159			

Tablo 2’de okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik toplam puanlarının yaşa göre dağılımları yer almaktadır. Uygulanan tek yönlü ANOVA testi sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin 22-40 yaş arasında olan öğretmenlerin ortalamalarının (\bar{x} =90.7810), 41-50 yaş arasında olan öğretmenlerin yaş ortalamalarının (\bar{x} =89.6667), 51-60 yaş arasında olan öğretmenlerin ortalamalarının (\bar{x} =87.8000) olduğu saptanmıştır. Aslında yaş arttıkça öz yeterlik toplam puanlarının düştüğü görülmekle birlikte bu farkın anlamlı olmadığı bulgulanmıştır ($p>0.05$).

4.3 Çalışmanın 3. Alt Problemine İlişkin Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt problemi “Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları mesleki deneyime göre farklılaşmakta mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme göre incelenen bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 4: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Mesleki Deneyim İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre Standart Sapma Değerleri

Mesleki Deneyim	N	\bar{x}	Ss
1 yıldan az	9	84.3333	14.28286
1-6 yıl	75	91.8933	11.86475
7-9 yıl	19	89.6842	10.76544
9 yıldan fazla	57	90.0877	9.05199
Toplam	160	90.5625	10.99839

Tablo 5: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Mesleki Deneyim İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre ANOVA Testi Analizleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	509.562	3	169.854	1.415	.240
Gruplarıçi	18723.813	156	120.024		
Toplam	19233.375	159			

Tablo 3'e bakıldığında öz yeterlik toplam puan ile mesleki deneyim kıyaslanmaktadır. Yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda, 1 yıldan az mesleki deneyimi olan öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{x}=84.3333$), 1 yıl ve 6 yıl arasında mesleki deneyimi olan öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{x}=91.8933$), 7 ve 9 yıl arasında mesleki deneyimi olan öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{x}=89.6842$), 9 yıldan fazla mesleki deneyimi olan öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{x}=90.0877$) olduğu gözlemlenmiştir. Bu test sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik toplam puanları ile mesleki deneyim arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

4.4 Çalışmanın 4. Alt Problemine İlişkin Bulgular

Çalışmanın dördüncü alt problemi “Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları görev yaptığı okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme göre incelenen bulgular Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 6: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Görev Yapılan Okul Türü İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre Standart Sapma Değerleri

		Görev Yapılan Okulun			
		Türü	N	\bar{x}	Ss
Öz Yeterlik Toplam Puan	Resmi okul	93	88.7204	11.08501	
	Özel okul	67	93.1194	10.42654	

Tablo 7: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Görev Yapılan Okul Türü İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre T- Test Analizleri

Görev Yapılan Okulun Türü	N	\bar{x}	SS	T	P
Resmi Okul	93	88.7204	11.08501	-2.538	.012
Özel Okul	67	93.1194	10.42654	-2.564	.011

Tablo 4’te T-test sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik toplam puanları ve görev yaptıkları okul türleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmıştır. Bu alt soruda resmi okulda görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları (\bar{x} =88.7204), özel okulda görev yapan öğretmenlerin puan ortalamaları (\bar{x} =93.1194) olduğu gözlemlenmiştir. Sonuçlara bakıldığında, özel okulda görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik toplam puanları daha yüksek olduğu ve aralarında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır ($p<0.05$).

4.5 Çalışmanın 5. Alt Problemine İlişkin Bulgular

Çalışmanın beşinci alt problemi “Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algıları eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt problem doğrultusunda bulunan bulgular Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 8: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Eğitim Durumu İle Öz Yeterlik Puanlarına Göre Standart Sapma Değerleri

Eğitim Durumu	N	\bar{x}	SS
Meslek ve Düz Lise	18	94.5000	11.93734
Öğretmen Akademi	42	87.9048	9.35169
Lisans	72	92.0139	11.07655
Yüksek Lisans	28	88.2857	11.61371
Toplam	160	90.5625	10.99839

Tablo 9: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Eğitim Durumu ile Öz Yeterlik Puanlarına Göre ANOVA Testi Analizleri

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	872.556	3	290.852	2.471	.064
Gruplarıçi	18360.819	156	117.698		
Toplam	19233.375	159			

Tablo 5'e bakıldığında öz yeterlik toplam puan ile eğitim durumu kıyaslanmaktadır. Tek Yönlü ANOVA testi sonucuda meslek ve düz liseden mezun olan öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{x}=94.5000$), öğretmen akademisinden mezun olan öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{x}=87.9048$), lisanstan mezun olan öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{x}=92.0139$), yüksek lisans mezun olan öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{x}=88.2857$) olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda öz yeterlik toplam puan ile eğitim durumu ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır ($p>0.05$).

Bölüm 5

TARTIŞMA

5.1 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Cinsiyete Göre Farklılaşması

Yapılan araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin, 146'sının kadın 14'ünün ise erkek olduğu görülmektedir. Örneklem cinsiyet oranındaki büyük farktan dolayı katılımcıların cevapları ve cinsiyet arasında herhangi bir analiz yapmak mümkün olmamıştır.

5.2 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Yaşa Göre Farklılaşması

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin yaş ile öz yeterlik toplam puanların ortalamaları, 22-30 yaş arasındaki olan öğretmenlerin ($\bar{x}=90.7810$), 41-50 yaş arasındaki olan öğretmenlerin ($\bar{x}=89.6667$), 51-60 yaş arasındaki olan öğretmenlerin ise ($\bar{x}=87.8000$) olduğu görülmektedir. Sonuçlara bakıldığında öğretmenlerin öz yeterlik algıları ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bu çalışmaya benzer olarak, Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2008)'nin yaptığı çalışma da öz yeterlik ile yaş değişkeninin arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde, Özata (2007) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlarda, ilköğretim öğretmenlerinin öz yeterlik algıları ve yaşları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmalardan farklı olarak, Zararsız (2012)'ın yaptığı çalışmada, ölçeğin alt boyutlarından olan öğrenci katılımı, öğretim stratejileri, sınıf yönetimi alanlarındaki ve mesleğe başlamaya ilişkin öz yeterlik algıları 21-25 yaş aralığında olan öğretmenlerin öz yeterlik algılarının daha düşük olduğunu söylemiştir. Bu çalışmalar; Benzer (2011) tarafından yapılan araştırmada yaş değişkeni ile öğretmenlerin öz yeterlik algıları arasında anlamlı farkın olduğu saptanmış, Derbedek (2008)'in yaptığı çalışmada, Bursa ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin öz yeterlik algıları ile yaş değişkenleri arasında anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlarda dikkat çekici olarak 30-40 yaş ve 41 yaş üzeri olan öğretmenlerin öz yeterlikleri arasında fark olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre 41 yaş ve üzeri olan öğretmenlerin öz yeterlik algılarının, 30-40 yaş aralığında olan öğretmenlere kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ortaya çıkan bu bulguların sebebinin de, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin daha az tecrübeye sahip olduklarından dolayı kaynaklanabileceği söylenebilir.

5.3 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Mesleki Deneyime Göre Farklılaşması

Yapılan araştırmada öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile öz yeterlik toplam puanlarının ortalamasına bakıldığında, 1 yıldan az deneyimi olan öğretmenlerin ortalamaları (\bar{x} =84.3333), 1-6 yıl arasında deneyimi olan öğretmenlerin ortalamaları (\bar{x} =91.8933), 7-9 yıl arasında mesleki deneyimi olanların ortalamaları (\bar{x} =89.6842), 9 yıldan fazla mesleki deneyimi olanların ortalamalarının ise (\bar{x} =90.0877) olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir.

Çalışmayı destekler nitelikte, Aslan ve Kalkan (2018)'nin yaptığı çalışmada, öğretmenlerin öz yeterlik algıları ile mesleki deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Gömleksiz ve Serhatlıoğlu (2013)'nin yaptığı çalışmada ise mesleki deneyim ile öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Kaçar ve Beycioğlu (2017)'nin yaptığı çalışmanın sonucu bu çalışmayı destekler nitelikte olup öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. Öz yeterlik algılarını inceleyen başka bir çalışmada ise, Paneque, Barbetta ve Patricia (2006), öğretmenlerin mesleki deneyimi ile öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde, Ekici (2006)'nin araştırma sonucuna göre mesleki deneyim değişkeni ile öğretmen öz yeterlik algısı üzerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (akt. Aslan ve Kalkan 2018). Bu bulgularla ilgili olarak, öğretmenlerin meslek yaşamları boyunca kendilerini geliştirmek için çaba göstermedikleri ve mesleki deneyimleri boyunca aynı öz yeterlik algılarıyla devam ettikleri düşünülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde bu çalışmalardan farklı olan araştırmalar da bulunmuştur; Sapsağlam (2009)'ın yaptığı çalışmanın amacı, öğretmenlerin eğitimdeki öz yeterliklerinin alt boyutlarının öğretmenlerin meslek deneyimlerine göre incelenmesidir. Bu alt boyutlar, sınıf yönetimi, öğretim yöntemi, program geliştirme ve değerlendirme, okul-aile işbirliğini sağlamak şeklinde sıralanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin eğitimdeki öz yeterlik alt boyutları ile meslek deneyimleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Turcan (2011)'in yaptığı çalışmada meslek deneyimi arttıkça öğretmende bulunan öz yeterlik algılarının da arttığını saptanmıştır. Bu çalışmayı destekler nitelikte olan bazı çalışmalar da vardır. Zengin, Kapıcı (2003); Ay (2005); Chao (2001) mesleki

deneyim ve öğretmen öz yeterlik algıları üzerinde anlamlı farklılık olduğunu savunmuşlardır (akt; Turcan, 2011). Benzer (2011)'in yaptığı çalışmada, öğretmenlerin öz yeterlik algıları ile mesleki deneyim arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulguların en önemlisi, 16-20 yıl ve daha fazla mesleki deneyimi olan öğretmenlerin, yeterlik alanlarında anlamlı bir şekilde farklılık göstermesidir. Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2002), meslek deneyimi fazla olan öğretmenlerin zaman içerisinde etkili öğretim ve sınıf yönetimi becerileri gibi konularda kendini geliştirdiklerini gözlemlemiştir. Bunun yanısıra kendilerini yetersiz hisseden öğretmenlerin, mesleklerinin ilk yıllarında görevden ayrılmış olmaları ve meslek deneyimi olan öğretmenlerin öz yeterlik algılarının yeterli olduğu sonucunu vurgulamışlardır. Bu çalışmaların bulgularından hareketle, öğretmenlerin tecrübeleri arttıkça öz yeterlik algılarının da arttığını söyleyebiliriz.

5.4 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Farklılaşması

Araştırmada öğretmenlerin öz yeterlik toplam puanları ile görev yaptıkları okul türüne göre ortalamalarına bakıldığında, resmi okulda görev yapan öğretmenlerin ortalamalarının ($\bar{x}=88.7204$), özel okulda görev yapan öğretmenlerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=93.1194$) olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan t-test sonucunda okul öncesi öğretmenlerin görev yaptığı okul türüne göre öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmayı destekler nitelikte Zararsız (2012)'in yaptığı çalışmada, öğretmenlerin öz yeterlik toplam puanları ile görev yaptıkları okul türü arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Bu araştırmanın bulgularına bakıldığında, özel okulda görev yapan öğretmenlerin devlet okulunda görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek öz yeterlik algısına sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Küçüktepe (2007) ve Gençtürk (2008) tarafından yapılan araştırmalarında ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik algıları ile çalıştıkları okul türü incelenerek, özel okulda görev yapan öğretmenler ile öz yeterlik algıları arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna varmışlardır (akt; Semerci, 2015). Bunun sebebi olarak özel okulda görev yapan öğretmenlerin çalışma hayatlarındaki ortamın, devlet okullarında görev yapan öğretmenlere göre daha zengin olduğunu böylece eğitimde daha nitelikli ve daha etkili bir ortam yaratma ihtimallerinin olması olarak açıklanabilir. Ayrıca özel okulda görev yapan öğretmenler, okul müdürünün de teşvikiyle ile meslek alanında daha çok gelişmek adına hizmet içi eğitimlere de katılmaktadırlar. Bunun dışında öğretmen öz yeterliğinin özel okullarda görev yapan öğretmenlerde daha yüksek olmasının bir diğer sebebi de, öğrenci velilerinin eğitimde beceri, bilgi ve uygulama alanında olan beklentilerinin daha yüksek olmasıdır. Ekin (2018)'in yaptığı çalışmada, öğretmenlerin çalıştıkları okul türü ile öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu gözlemlemiştir.

Bu çalışmaların yanısıra farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar da vardır. Bunlar; Ağırman (2016)'nın yaptığı çalışmada, sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları okul türüne göre öz yeterlik algılarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Kesgin (2006)'in yaptığı çalışmada, okul öncesi kurumlarında görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik algıları ile problem çözme becerilerini kullanma düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelerken öz-yeterlik düzeylerinin normal ortalamanın üzerinde olduğunu vurgulamıştır. Yapılan çalışmada öğretmen öz yeterlik algısının okul türüne göre farklılaşmadığı gözlemlenmiştir.

Elde edilen bulgular neticesinde, özel okulda görev yapan öğretmenlerin ve resmi okulda görev yapan öğretmenlerin almış oldukları eğitimin aynı olması

sebebiyle öz yeterlik algıları ile okul türü arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

5.5 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması

Araştırmada öz yeterlik toplam puanları ile öğretmenlerin eğitim durumları arasındaki puanların ortalaması meslek ve düz liseden mezun olan öğretmenlerin ($\bar{x}=94.5000$), öğretmen akademisinden mezun olan öğretmenlerin ($\bar{x}=87.9048$), lisanstan mezun olan öğretmenlerin ($\bar{x}=92.0139$), yüksek lisans veya yüksek okuldan mezun olan öğretmenlerin ise ($\bar{x}=88.2857$) olduğu saptanmıştır. Varyans analizi sonucunda öğretmenlerin öz yeterlik toplam puanları ile eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Guo vd. (2010) yaptığı çalışmalarda da bu çalışmayla benzer olarak öğretmen öz yeterlikleri ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya koyulmuştur. Bu çalışmayı destekler nitelikte, Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2008) tarafından yapılan çalışmada amaç, öğretmenlerin öz yeterlik algılarının belirlenmesidir. Çalışmaya göre, öğretmenlerin, “Öğretim Yeterliği” faktöründeki algıları arasında eğitim durumu ile yeterlik arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Demirtaş ve diğerlerinin (2011) yaptığı çalışmada amaç öğretmenlerin öz yeterlik algılarının belirlenmesi olarak belirtilmiştir. Öğretmenlerin öz yeterlik algılarının en son mezun olunan yükseköğretim kurumu değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı incelenmiştir. Gençtürk (2008)’ün yaptığı çalışmada, ilköğretim öğretmenlerinin mesleğe yönelik öz yeterlik algıları ve iş doyumları farklı değişkenler ile ilişkileri araştırılmıştır. Yapılan bu çalışmada öğretmenlerin öz yeterlik algıları ile eğitim alma durumları arasında farklılık olmadığı gözlemlenmiştir. Bu çalışmada öğretmenlerin iş doyumları ile öz yeterlik arasındaki

ilişki düşük olsa da öz yeterlik algısı arttıkça öğretmenlerin iş doyumunun da arttığı saptanmıştır.

Bu araştırmalardan farklı olarak, Şenol ve Ulu (2012)'nin yaptığı çalışmada, ön lisans mezunu olan okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının lisans mezunu olan öğretmenlerin öz yeterlik algılarına göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgulara göre, diğer eğitim düzeylerinde olan öğretmenler, okul öncesi eğitim ile ilgili akademik ders ve stajı sadece öğretmenlik eğitimi sırasında aldıklarından dolayı bireylerin öz yeterlik algılarının daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra ortaya çıkan bulgular incelediğinde, öğretmenlerin eğitim durumları ile “Öğrenme Öğretme Süreci”, “İletişim Becerileri”, “Aile Katılımı”, “Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi”, “Sınıf Yönetimi” gibi alt boyutlarına ilişkin öz yeterlik algıları ve “ Genel Öz Yeterlik” algıları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu çalışmaya göre kendini geliştiren öğretmenlerin öz yeterlik algılarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin yeterliğini, sadece aldıkları dersler değil, meslek yaşamında katıldığı eğitimler de geliştirmektedir. Zararsız (2012)'in yaptığı araştırmada da öğretmenlerin eğitim durumu ile öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu saptamıştır. Zararsız (2012)'nin yaptığı araştırmada yüksek lisans ve doktora programından mezun olan öğretmenlerin öz yeterliklerinin lisanstan mezun olan öğretmenlerin öz yeterliklerine göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Bölüm 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1 Araştırma Bulgularının Özeti

Çalışmada, okul öncesi kurumlarında görev yapan öğretmenlerin 146'sının kız, 14'ünün ise erkek olması nedeniyle cinsiyet değişkenindeki kişi sayısında olan büyük farktan dolayı katılımcıların cevapları içinde herhangi bir analiz yapılmamıştır. Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin, yaş ile öz yeterlik toplam puanlarının analizine bakıldığında öğretmenlerin öz yeterlik algıları ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile öz yeterlik toplam puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Aynı şekilde, çalışmada eğitim durumu ile öğretmenlerin öz yeterlik toplam puanlarının arasında yapılan tek yönlü varyans analizinde anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada öğretmenlerin öz yeterlik toplam puanları ile görev yaptıkları okul türüne göre yapılan t-test sonucunda aralarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu çalışma öğretmenlerin demografik bilgileri ile sınırlıdır. Bununla birlikte öğretmenlerin öz yeterlik algılarının demografik değişkenler ile birlikte çalışma ortamı, motivasyonları, diğer öğretmenler ile olan işbirliği gibi etkenlerden de etkilendiği düşünülmektedir.

Bunu destekler nitelikte Zee ve Koomen (2016)'in yaptığı 40 yıllık araştırma sentezi sonucunda, öz yeterliğin öğrenci akademik uyumu, sınıf içi uygulamaların kalitesi, öğretmen refahından etkilenen psikodinamik bir olgu olduğu belirtilmiştir.

6.2 Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda yapılacak öneriler şu şekilde sunulmuştur;

İleride yapılacak araştırmalar için öneriler;

- Yapılan bu araştırmada, Gazimağusa ilçesine bağlı okul öncesi kurumları incelenmiştir. İleride yapılacak olan çalışmalarda K.K.T.C genelinde bulunan okul öncesi kurumları incelenerek daha detaylı veriler elde edilebilir.
- Bu çalışmada, öğretmenlerin demografik bilgileri ile öz yeterlik toplam puanları arasındaki fark incelenmiştir. Elde edilen bulgular da bu değişkenler ile öğretmenlerin öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlemlenmiştir. Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda, okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik toplam puanları ile psikometrik ölçütler de (stres, kaygı, okuldaki çalışma ortamı, öğretmenler arasında bulunan işbirliği, motivasyon) incelenebilir.
- Araştırmada veri toplamak amacı ile nicel yöntem kullanılmıştır. Bireylere yüz yüze görüşme formu gibi nitel yöntemler kullanılarak yapılacak çalışmalardan daha detaylı ve farklı bulgular da elde edilebilir.
- Yapılan çalışmada, öğretmenlerin öz yeterlik algıları kendi kişisel değerlendirmelerine bağlı olarak incelenmiştir. Öğretmenlerin, okul müdürleri veya eğitim gören çocukların aileleri tarafından değerlendirilmesi ileride yapılacak olan çalışmalarda daha etkili sonuçların ortaya çıkmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

- İleride yapılacak olan çalışmalarda, öğretmenlerin atölye çalışmaları, hizmet içi eğitim, konferans veya seminer gibi çalışmalara katılıp katılmadıklarına incelenebilir.

Öğretmenlerin öz yeterliklerini arttırabilecek uygulamalar için öneriler;

- Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterliklerinin geliştirilmesi için lisans programında alınan uygulama ve okullarda staj dersleri arttırılabilir.
- Yüksek lisans eğitiminin öğretmenlerin kariyer yaşamlarında olumlu etkiler oluşturacağı düşünülmektedir. Öğretmenler yüksek lisans eğitimi alarak kendilerini bu alanda geliştirmeye teşvik edilebilir.
- Meslek yaşamında olan öğretmenlerin, okul yöneticileri tarafından hizmet içi eğitim veya konferans seminer gibi eğitimlere katılmaları sağlanabilir.
- Öğretmenlerin iş ortamlarında daha istekli, başarılı, sabırlı ve gayretli olmasında iş ortamında bulunan imkanların da öz yeterlik algılarında önemli rol oynadığı düşünülmektedir. Buna bağlı olarak uygulanan eğitim programlarında öğretmenlerin ve öğrencilerin ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda motive edici öğretim programları oluşturulabilir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. (2000), *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir: Kan Yılmaz Matbaası.
- Aşkar, P., & Umay, A. (2001), *İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Bilgisayarla İlgili Öz-Yeterlik Algısı*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(21).
- Ağırman, N. (2016), *Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Yeterlik ve Öğretmen Liderlik Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Akcaalan, M. (2018), *Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnancı Kaynaklarının Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, T.C Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akduman, G. G. (2012), *Okul Öncesi Dönemde Akran Zorbalığının İncelenmesi*. Journal of Society & Social Work, 23(1), 121-137.
- Akkoyunlu, B., & Orhan, F. (2003), *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanma Öz Yeterlik İnancı İle Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki*. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2(3), 86-93.
- Aslan, M., & Kalkan, H. (2018), *Öğretmenlerin Özyeterlik Algılarının Analizi*. Journal of Social Sciences Institute/Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(16).

- Aytaç, A. (2018), *Öğretmen Öz Yeterlik Algularının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Academy Journal of Educational Sciences, 2(1), 29-41.
- Bandura, A. (1977), *Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change*. Psychological review.
- Bandura, A. (1986), *The Explanatory and Predictive Scope of Self-Efficacy Theory*. Journal of Social And Clinical Psychology,4(3), 359-373.
- Bandura, A. (1989), *Human Agency in Social Cognitive Theory*. American Psychologist, 44(9), 1-85.
- Bandura, A. (1993), *Perceived Self-Efficacy in Cognitive Development and Functioning*. Educational psychologist, 28(2), 117-148.
- Bağ, C. AY, Ş. Ç. (2017), *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretmen Yeterlikleri ve Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(1), 289-312.
- Benzer, F. (2011), *İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öz Yeterlik Algularının Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çakıroğlu, J., Tekkaya, C., & Özkan, Ö (2002), *Fen Bilgisi Aday Öğretmenlerin Fen Kavramlarını Anlama Düzeyleri, Fen Öğretimine Yönelik Tutum ve Öz-Yeterlik İnançları*. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi, ODTÜ, Ankara.

- Çapa, Y., Çakıroğlu, J., & Sarıkaya, H. (2005), *Öğretmen Özyeterlik Ölçeği Türkçe Uyarlamasının Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması*. Eğitim ve Bilim, 30(137).
- Derbedek, H. (2008), *İlköğretim Okul Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Özelliklerin Öğretmenlerin Öz Yeterlilikleri Üzerindeki Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dursun, F. (2013). *Bilişim Teknolojileri Öğretmen Yeterliklerinin Öğretim Elemanı, Öğretmen Adayı ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- Demir, T. (2015), *Okulöncesi Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algılarının ve Sınıf Yönetimi Stratejilerinin Çocuk – Öğretmen İlişkileri Üzerindeki Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011), *Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları*. Eğitim ve Bilim, 36(159).
- Enochs L. & G., Riggs, I. M. (1990), *Further Development of an Elementary Science Teaching Efficacy Belief Instrument: A Preservice Elementary Scale*. School Science and Mathematics, 90 (8), 694-706.
- Ekin, Ö., (2018), *Sınıf Öğretmenlerinin İlkokuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Türkiye Cumhuriyeti Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Gerçek, C., Soran, H, Köseoğlu, P. ve Yılmaz, M. (2004), *Yabancı Dilde Hazırlanan Bir Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeğinin Türkçeye Uygulanması*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27(27).
- Gençtürk, A. (2008), *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Öz-yeterlik Algıları ve İş Doyumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak.
- Gelen, İ. Özer, B. (2008), *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(9), 39-55.
- Gömlüksiz, M. N. ve Serhatlıoğlu, B. (2013), *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik İnançlarına İlişkin Görüşleri*. Electronic Turkish Studies, 8(7).
- Guo, Y., Justice, L. M., Sawyer, B. ve Tompkins, V. (2011), *Exploring Factors Related to Preschool Teachers' Self-Efficacy*. Teaching and Teacher Education, 27(5), 961-968.
- Guo, Y. Piasta, S. B. Justice, L. M. ve Kaderavek, J. N. (2010), *Relations Among Preschool Teachers' Self-Efficacy, Classroom Quality, and Children's Language and Literacy Gains*, Teaching And Teacher Education, 26(4), 1094-1103.

Günhan, B. C. ve Başer, N. (2007), *Geometriye Yönelik Öz-Yeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(33), 68-76.

Kandır, A., (2001). *Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri Ve Önemi*. Milli Eğitim Dergisi. 151, 102-104.

Kaçar, T. & Beycioğlu, K. (2017), *İlköğretim Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, 16(4), 6.

Kesgin, E. (2006), *Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Öz-Yeterlilik Düzeyleri ile Problem Çözme Yaklaşımlarını Kullanma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Denizli İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2002), *Probleme Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Hizmet Öncesi Fen Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerileri ve Öz Yeterlik İnanç Düzeylerine Etkisi*, V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitapçığı, 16-18 Eylül, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Kaya, A. (2004), (Ed.) *Psikolojik Danışma Ve Rehberlik*. Ankara. Anı Yayıncılık.

- Kadim, M. (2012), *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyun Öğretimine İlişkin Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, T.C Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Kocabıyık, F. (2011), *Milli Eğitim Bakanlığı ve Okul Öncesi Eğitimi*. Milli Eğitim Bakanlığı ve Okul Öncesi Eğitimi. Eğitime Bakış Dergisi, (20), 3-5.
- Koç, F. (2015), *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programdaki Etkinliklere Yönelik Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncüyıl Üniversitesi.
- Koçyiğit, S. (2014), *Çocukların Bakış Açısıyla Okul Öncesi Eğitim*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36(36), 203-2014.
- Körükçü, Ö. Oğuz, V. (2011), *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygıları*, Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 4(2), 77-85.
- Luszczynska, A. Scholz, U. & Schwarzer, R. (2005), *The General Self-Efficacy Scale: Multicultural Validation Studies*. The Journal of Psychology, 139(5), 439-457.
- MEB (2008), *Okul Temelli Mesleki ve Bireysel Gelişim Programının Verimliliğinin Belirlenmesi Pilot Uygulamalar Raporu*. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi.
- MEB (2013), *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- Oktay, A. (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları, Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon.
- Oktay, A. (2007). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Özçelik, H. ve Kurt, A. A. (2007), *İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayar Özyeterlikleri Balıkesir İli Örneği*. Anadolu Üniversitesi, 6(3).
- Öncü, H. (2012). *Akademik Özyeterlik Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması*. Journal of Kırşehir Education Faculty, 13(1).
- Özdemir, C. (2015), *Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma ve Yazma Öğretimine İlişkin Öz Yeterlik İnançlarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özkahraman, İ. (2012), *Öğretmen Yetkinlik Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması*, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özata, H. (2007), *Öğretmenlerin Öz-Yeterlik Algularının ve Örgütsel Yenileşmeye İlişkin Görüşlerinin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Özerkan, E. (2007), *Öğretmenlerin Öz-Yeterlik Alguları ile Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Benlik Kavramları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Pajares, M. F. (1992), *Teachers' Beliefs and Educational Research: Cleaning Up a Messy Construct*. Review of educational research, 62(3), 307-332.
- Paneque, O. M., & Barbeta, P. M. (2006). *A Study of Teacher Efficacy of Special Education Teachers of English Language Learners With Disabilities*. Bilingual Research Journal, 30(1), 171-193.
- Sağlar, B. (2018), *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğrencilerde Matematiksel Yaratıcılığı Teşvik Etme Öz Yeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sapsağlam, Ö. (2009), *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Usta Öğreticilerin Öğretmenlik Yeterliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Tokat İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Semerci, D. (2015), *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri, Öz Yeterlilik Algıları ve Mesleki Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Spero, R. B., Hoy, A. W. (2005), *Changes in Teacher Efficacy During the Early Years of Teaching: A Comparison of Four Measures*, Teaching And Teacher Education, 21(4), 343-356.

- Şenol-Ulu, F. B. (2012), *Okul Öncesi Öğretmen Adayları ile Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik İnançlarının Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şişman, M. (2009), *Öğretmen Yeterlilikleri: Modern Bir Söylem ve Retorik*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(3), 67-82.
- Tepe, D. (2011), *Okulöncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançlarını Belirleme Ölçeği Geliştirme*, Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tepe, D. & Demir, K. (2012), *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik İnançları Ölçeği*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A., Hoy, W. K. (1998), *Teacher Efficacy: Its Meaning and Measure*. Review of Educational Research, 68(2), 202-248.
- Tschannen-Moran, M. & Woolfolk Hoy, A. (2001), *Teacher Efficacy: Capturing an Elusive Construct*. Teaching and teacher education, 17(7), 783-805.
- Tschannen-Moran, M., & Woolfolk Hoy, A. (2002), *The Influence of Resources and Support on Teachers' Efficacy Beliefs*. In Annual Meeting of The American Educational Research Association, New Orleans, LA.

Tschannen-Moran, M., & Woolfolk Hoy, A., (2007), *The Differential Antecedents of Self-Efficacy Beliefs of Novice and Experienced Teachers*. Teaching and Teacher Education, 23(6), 944-956.

Turcan, H. G. (2011), *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Öz yeterlik Alguları ile İş Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.

Vural, D. E. & Kocabaş, A. (2016), *Okul Öncesi Eğitim ve Aile Katılımı*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(59), 1174-1185.

Yılmaz, K. & Çokluk Bökeoğlu, Ö. (2008), *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Yeterlik İnançları*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 41(2), 143-167.

Zembat, R. ve Bilgin, H. (1996). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi*. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri, s. 18–20, Marmara Üniversitesi, İstanbul

Zararsız, N. (2012), *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öz Yeterlilik Algularının İncelenmesi (İstanbul-Sultanbeyli İlçesi Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Zee, M., & Koomen, H. M. (2016). *Teacher Self-Efficacy and Its Effects on Classroom Processes, Student Academic Adjustment, and Teacher Well-*

Being: A Synthesis of 40 Years of Research. Review of Educational Research,
86, 981-1015. doi:10.3102/0034654315626801

EKLER

Ek 1: Etik Kurul İzni

Doğu Akdeniz Üniversitesi "Üstün Kalite İçin"	Eastern Mediterranean University "For Your Inspirational Career"	Eastern Mediterranean University Fakültesi, North Cyprus, Via M.Ö.S. 10, 15621 Tel: +90 392 655 1005 E-posta: info@emu.edu.tr sayg@emu.edu.tr

Etik Kurulu / Ethics Committee

Sayı: ETK00-2018-0231

30.07.2018

Konu: Etik Kurulu'na Başvurunuz Hk.

Sonay Gardiyanoglu,
Eğitim Fakültesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun **21.05.2018** tarih ve **2018/59-46** sayılı kararı doğrultusunda, "**Okul Öncesi Öğretmenler ve Öğretmen Adaylarının Öz-yetkinlik Algılarının İncelenmesi**" adlı araştırmanızı, Prof. Dr. Elif Yeşim Üstün'ün danışmanlığında araştırmanız Bilimsel ve Araştırma Etiği açısından uygun bulunmuştur.

Bilginize rica ederim.

Doç. Dr. Şükrü TUZMEN
Etik Kurulu Başkanı

ŞT/ba.

www.emu.edu.tr

Ek 2: Milli Eğitim Bakanlığı Onayı

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : İÖD.0.00-006-18-E.1782

14 Mayıs 2018

Konu : Anket çalışına izni bk.

Sayın Sayın GARDİYANOĞLU

Müdürlüğümüze bağlı (Gazimağusa Bölgesi) okullarda görev yapan öğrencilere uygulamak istediğimiz "*Okul Öncesi Öğretmenler ve Öğretmen Adaylarına Öz - Yetkinlik Algılarının İncelenmesi*" konulu çalışması, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

Çalışma uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve tamamlandıktan sonra da sonuçlarını Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğüne iletilmesini yasa gereği olduğunu bildirir, gereğini saygı ile rica ederim.

 e-İmza'dır

İlksen VAROĞLU ATIK
Müdür

Not: 91/2007 sayılı Elektronik İmza Yasa'nın 6.ncü maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Türkçe Öğretmeni Kadını: MZOVASOMITOMAGWYKPSZY Bank Takip Adresi: http://www.dhs.gov.tr
Şişli, Mecidiyeköy Hasatı Tuna Sokakı, No:5 Yedigöller 99013 L.T.K.K.Ö.Ş.A.
Tel: 22876893
Faks: 2287158

Bilgi için: Funda BİLİSTAN
Sekreter

Ek 3: Ölçek Kullanım İzni

Jale Cakiroglu 31.10.2018

Alıcılar: ben ▾

Sonay merhaba,

Öğretmen Öz Yeterlik Ölçeğini tez çalışmada kullanabilirsin.

Çalışmada başarılar diliyorum.

Prof. Dr. Jale Çakıroğlu

ODTÜ Eğitim Fakültesi

[Alıntılanan metni göster](#)

Ek 4: Kullanılan Ölçek

Onam Formu

Değerli Öğretmenler,

Doğu Akdeniz Üniversitesi Temel Eğitim Bölümü'nde Okul Öncesi Eğitim alanında yüksek lisans öğrencisiyim. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının incelenmesi konulu tez araştırmamı yürütmekteyim. Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük temelinde olacaktır. Cevaplar tamamen gizli tutulacak ve bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Araştırma herhangi bir kişisel rahatsızlık verecek soru içermemektedir. Araştırmaya katılım sırasında sorulardan bir rahatsızlık duyarsanız araştırmayı sonlandırma hakkına sahipsiniz. Çalışmaya katılım ve katkınız için şimdiden teşekkür ederim.

Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için aşağıda verilen iletişim adresinden bizimle iletişime geçebilirsiniz.

Araştırmacı:

İmza:

Sonay Gardiyanoglu

Yüksek Lisans Öğrencisi

E-mail: gardiyanoglusonay@gmail.com

Okul Öncesi Eğitim Bölümü

Eğitim Fakültesi

Tez Yöneticisi:

İmza:

Doç. Dr. Eda Kargı

Temel Eğitim Bölüm Başkanı

E-mail: eda.kargi@emu.edu.tr

Doğu Akdeniz Üniversitesi Temel Eğitim

Bölümü Eğitim Fakültesi

BÖLÜM-1 Bilgi Formu

Sayın Öğretmenler;

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin yeterlik algılarını incelemeye yönelik yapılmaktadır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde bazı kişisel özelliklerinizi belirlemek amacıyla oluşturulan demografik bilgi formu yer almaktadır. İkinci bölümde ise okul öncesi öğretmenlerinin öz-yeterlik algılarını belirlemek amacıyla "Öğretmen Öz Yeterlik Ölçeği" yer almaktadır. Bu bölümde yer alan her bir cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, cümlelere ne derece katıldığınızı belirtmek için cümlelerin karşısındaki seçeneklerden size en uygun olanı (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Elde edilen bilgiler "Okul öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Araştırmanın elde edilecek bilgilerin, belirtilen amaç dışında kullanılması söz konusu değildir. Değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Sanay Gardiyanoglu

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Okul Öncesi Eğitim Programı Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

2. Yaşınız

22-30 31-40 41-50 51-60 61 yaş ve üzeri

3. Mesleki deneyiminiz

1 yıldan az 1-3 yıl 4-6 yıl 7-9 yıl 9 yıldan fazla

4. Görev yaptığınız okulun türü

İlköğretim okulu Bağımsız anaokulu

5. Eğitim durumunuz

Düz İse Meslek Lisesi Öğretmen Akademisi Yüksek Okul Lisans

Yüksek Lisans Doktora

BÖLÜM-2 Öğretmen Öz Yeterlik Ölçeği

Sayın öğretmenler,

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin yeterlik algılarını incelemeye yönelik yapılmaktadır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde bazı kişisel özelliklerinizi belirlemek amacıyla oluşturulan demografik bilgi formu yer almaktadır. İkinci bölümde ise okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik algılarını belirlemek amacıyla "Öğretmen Öz Yeterlik Ölçeği" yer almaktadır. Bu bölümde yer alan her bir cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, cümlelere ne derece katıldığınıza belirtmek için cümlelerin karşısındaki seçeneklerden size en uygun olanı (X) işareti koyarak işaretleyiniz. Elde edilen bilgiler "Okul öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algılarının İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Araştırmadan elde edilecek bilgilerin, belirtilen amaç dışında kullanılması söz konusu değildir. Değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Sonay Gardiysanoğlu

Doğu Akdeniz Üniversitesi

Okul Öncesi Eğitim Programı Yüksek Lisans Öğrencisi

Aşağıda araştırma ile ilgili maddeler bulunmaktadır. Bu maddeler 1 ile 9 arası derecelendirilmiştir. Lütfen size en uygun seçeneği (x) işareti ile işaretleyiniz.

1-2: Yetersiz 3-4: Çok Az Yeterli 5-6: Biraz Yeterli 7-8: Oldukça Yeterli 9: Çok Yeterli

No Maddeler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Çalışması zor öğrencilere ulaşmayı ne kadar başarabilirsiniz?									
2. Öğrencilerin eleştirel düşüncelerini ne kadar sağlayabilirsiniz?									
3. Sınıfta dersi olumsuz yönde etkileyen davranışları kontrol etmeyi ne kadar sağlayabilirsiniz?									
4. Derslere az ilgi gösteren öğrencileri motive etmeyi ne kadar sağlayabilirsiniz?									
5. Öğrenci davranışlarıyla ilgili beklentilerinizi ne kadar açık ortaya koyabilirsiniz?									
6. Öğrencileri okulda başarılı olabileceklerine inandırmayı ne kadar sağlayabilirsiniz?									
7. Öğrencilerin öğrenmeye değer vermelerini ne kadar sağlayabilirsiniz?									

No Maddeler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8. Öğrettiklerinizin öğrenciler tarafından kavranıp kavranmadığını ne kadar iyi değerlendirebilirsiniz?									
9. Öğrencilerinizi iyi bir şekilde değerlendirmesine olanak sağlayacak soruları ne ölçüde hazırlayabilirsiniz?									
10. Öğrencilerin yaratıcılığının gelişmesine ne kadar yardımcı olabilirsiniz?									
11. Öğrencilerin sınıf kurallarına uymalarını ne kadar sağlayabilirsiniz?									
12. Başarısız bir öğrencinin dersi daha iyi anlamasını ne kadar sağlayabilirsiniz?									
13. Dersi olumsuz yönde etkileyen ya da derste görülmüştü yapma öğrencileri ne kadar yalıtılabiliyorsunuz?									
14. Farklı öğrenci gruplarına uygun sınıf yönetim sistemi ne kadar iyi oluşturabilirsiniz?									
15. Derslerin her bir öğrencinin seviyesine uygun olmasını ne kadar sağlayabilirsiniz?									
16. Farklı değerlendirme yöntemlerini ne kadar kullanabilirsiniz?									
17. Birkaç problemli öğrencinin derse zarar vermesini ne kadar iyi engelleyebilirsiniz?									
18. Öğrencilerin kafası karıştığında ne kadar alternatif açıklama ya da örnek sağlayabilirsiniz?									
19. Sizi hiçe sayan davranışlar gösteren öğrencilerle ne kadar iyi baş edebilirsiniz?									
20. Çocuklarını okulda başarılı olmalarına yardımcı olmaları için ailelere ne kadar destek olabilirsiniz?									
21. Sınıfta farklı öğretim yöntemlerini ne kadar iyi uygulayabilirsiniz?									
22. Çok yetenekli öğrencilere uygun öğrenme ortamını ne kadar sağlayabilirsiniz?									

Ek 5: Turnitin Raporu

9/13/2019

Turnitin

Turnitin Orijinallik Raporu

İşleme kondu: 01-Eyl-2019 00:07 +03
NUMARA: 1161989972
Kelime Sayısı: 7890
Gönderildi: 4

Sonay Gardiyanoğlu Tez Sonay Gardiyanoğlu tarafından

1% match (08-Oca-2018 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Trakya University on 2018-01-08](#)

Benzerlik Endeksi

%16

Kaynağa göre Benzerlik

İnternet Sources: %4
Yayımlar: %7
Öğrenci Ödevleri: %15

1% match (03-Nis-2019 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Pamukkale Üniversitesi on 2019-04-03](#)

1% match (01-Tem-2016 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Çanakkale Onsekiz Mart University on 2016-07-01](#)

1% match (03-Ağu-2017 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Eastern Mediterranean University on 2017-08-03](#)

1% match (26-Nis-2018 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Gaziantep Aniversitesi on 2018-04-26](#)

< 1% match (yayımlar)

[EMİNOĞLU KÜCÜKTEPE, Seval and ERDEN, Münire, "İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ ETKİNLİK ALGILARININ İNCELENMESİ", Erzurum Üniv. Fen Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bl., 2017.](#)

< 1% match (14-Kas-2017 tarihli öğrenci ödevleri)

[Submitted to Ondokuz Mayıs Üniversitesi on 2017-11-14](#)

< 1% match (yayımlar)

[GÖKMEN HÜMEYRA, Ayşe, DEVECİ, Hatice, BİNGÖL, Kübra, BEKİR, Hatice, TEMEL, Z Fulva and KANAT, Kübra, "Okul Öncesi Öğretmenlerinin High/Scope Yaklaşımı İnançları ile Özyeterlik İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Kastamonu Üniversitesi, 2016.](#)

< 1% match (yayımlar)

[YENİCE, Nilgün, "Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesi", TÜBİTAK, 2012.](#)

< 1% match (yayımlar)

[KOÇ, Fatma and SAK, Ramazan, "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Etkinliklere Yönelik Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi1", Uludağ Üniversitesi, 2017.](#)

< 1% match (05-Oca-2019 tarihli internet)

file:///G:/Turnitin_Originality_Report_1161989972.html

1/20